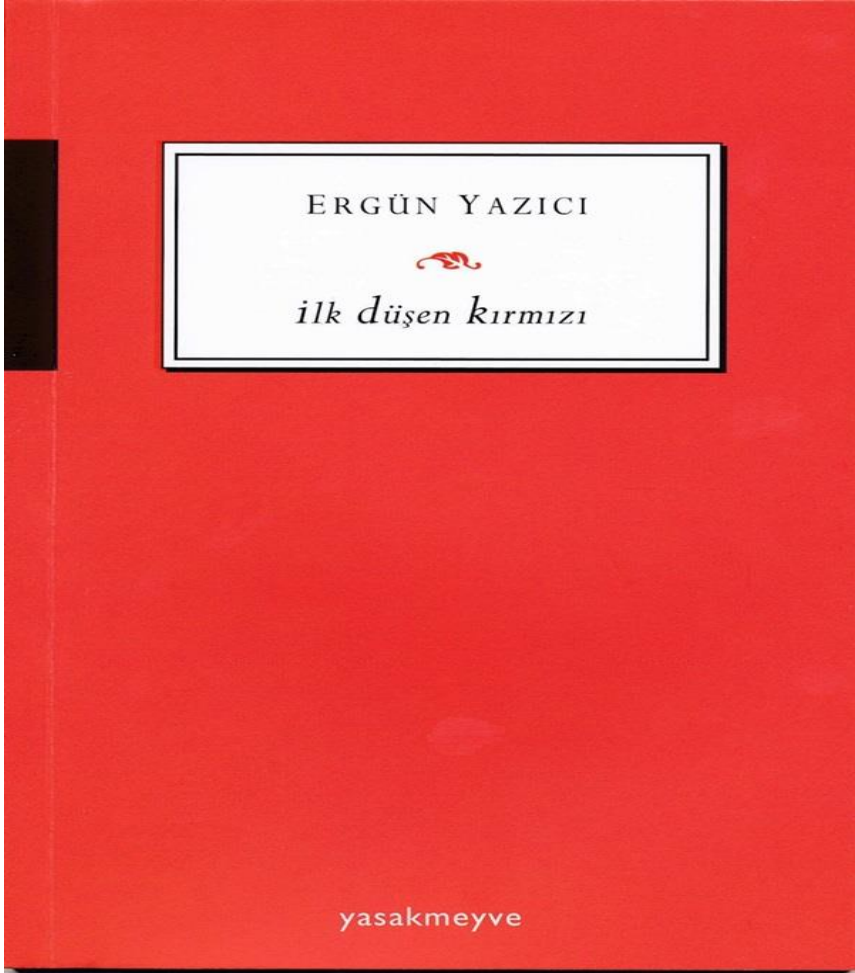

İlk Düşen Kırmızı

***Ergün YAZICI, Komşu Yayınları: 161/ Yasakmeyve: 226: Şiir: 150/I.
Basım: İstanbul, Mart 2015, 53 s. ISBN9778-605- 4815-91-3***

Kazım ÇANDIR¹

¹ Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Türk Dili Okutmanı, Çankırı-TÜRKİYE
E-posta: kazimcandir69@karatekin.edu.tr

Şiir, gerçek anlamda bir duygu işi olmakla beraber, içinde belirli konuları ihtiva eden ve duygu ile fikri bir sentez hâlinde okuyucuya sunan edebî bir türdür. Hem duyguyu hem de fikri en uygun şekilde mezcedenler büyük şairlerdir. İyi bir şair, muhtevaya uygun formu bulan ve bunu en güzel şekilde kelime kelime işleyendir. Günümüzde artık estetik açıdan dikkate değer şiir bulmak epeyce zorlaştı. Toplum şiirden ziyade nesir dediğimiz roman ve hikâyeye daha fazla önem verir oldu. Bunun da müsebbibi sanatkârlardır. İyi şiir ortaya çıkmayınca insanlar şiirden uzaklaşır oldu. Bu bağlamda, bizim size tanıtacağımız eser; son zamanlarda ortaya konan eserlerden farklı ve orijinal olan “ilk düşen kırmızı” isimli bir şiir kitabı olacak.

Kitabın şairi; 1968 Şavşat doğumlu olan Ergün Yazıcı. Şair aynı zamanda bir akademisyendir. Ergün YAZICI, halen Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Bunu belirtmemin sebebi, sanat işleriyle akademik çalışmaları birlikte götürmenin zorluğudur. Şairin bu iki önemli görevi bihakkın yerine getirdiğini söylememiz gerekir.

Öncelikle kitabı dış yapı olarak tanıtacak olursak, kitabın kapağı adını çağrıştıracak şekilde kırmızı bir zemin üzerine oturtulmuştur. Kitap, “Gülay Kalender’e izi kalsın diye” bir ithaf sayfasıyla başlamaktadır. Kitabı derinlemesine incelemeden şöyle bir göz attığımızda biz, şairin imlâ ve noktalama işaretlerini ve kurallarını dikkate almadığını görüyoruz. Bu durum sadece kitabın kapağındaki isminden değil, ithaf sayfasından da anlaşılmaktadır. Toplam 42 şiir metninin yer aldığı 53 sayfalık bu eserde, metinler a-z’ye alfabetik olarak sıralanmış ve çoğunluğu kısa şiirlerden oluşmaktadır. Şiirler, söz konusu kitabın içindekiler kısmında şu şekilde sıralanmıştır:

“adam ve kadın, akşam sofrası, anısı kalır, aşk içinde, ay serildi, baba, bir kentin kıyısında, coğrafyam, çocukluğunla gel, dağlıların anlattığı, Diyarbakır’da, dolunay düşer gözlerine, düşlerim kaldı, efendiler, evlerimde insanlar, galata kulesi, gelenek, gün uyanmadan, güneş olsam, hastane, ilk düşen kırmızı, kadın ve balıkçılar, kalabiliyorsak, Karadeniz kadınları, Kemeraltı’nda, kırıldı yüzüm, kısılar, kız kulesi, nurdan, onlar sanırken yaşadığımızı, pasajda yanılğı, sen ve ben, sorular, söz delindi, şey, şosenin kenarında, uzaktan, üşüdü yalnızlık, ütöpik aşk, yolculuk, yürüdük, zürafa sokağı.”

Biz Ergün Yazıcı’nın kitabının geniş tahlilini daha sonraki çalışmalarımızda ele alacağız. Ancak, bugün tahlilden ziyade eserin bir tanıtımını yapacağız. Şairin şekle önem vermediğini bildiğimiz için biçimden pek söz

etmeyeceğiz. Şiirlere ise, daha çok içerik ve imgeler yönünden şöyle bir kabaca dokunup geçeceğiz.

Yazıcı'nın şiirlerini içerik yönünden ele aldığımızda, içeriğin geniş bir yelpaze oluşturduğunu görüyoruz. Özellikle şairin şiirlerinde ferdi tahassüslerin geniş yer bulduğu göze çarpıyor. Aşk teması başta olmak üzere, ölüm, kadın, yalnızlık, ayrılık/hasret, cinsellik, baba sevgisi, savaş, korku, sanatçı, haram, zamanın değişmesi, gelenek vb. temaların içeriği oluşturduğu görülmektedir.

Bunlar içinde tam 14 metin aşk temasıyla direkt olarak ilgilidir. Bunlar: “anısı kalır, aşk içinde, coğrafyam, çocukluğumla gel, dolunay düşer gözlerine, gün uyanmadan, güneş olsam, ilk düşen kırmızı, kadın ve balıkçılar, Kemeraltı'nda, kırıldı yüzüm, nurdan, sen ve ben, söz delindi, yolculuk”. Bunlardan başka “hastane, onlar sanırken yaşadığımızı, üşüdü yalnızlık, yürüdük” ölüm temasını; “kalabiliyorsak, Karadeniz kadınları, kız kulesi, zürafa sokağı” kadın temasını; “adam ve kadın, ay serildi” yalnızlık temasını; “akşam sofrası” ise dışlanma ve yalnızlığı, “düşlerim kaldı, uzaktan” ayrılık-hasret temasını; “şosenin kenarında, zürafa sokağı” cinsellik temasını anlatır. Diğer temaların anlatıldığı metinlerse şu isimlerden ibarettir: “baba” baba sevgisini; “bir kentin kıyısında” savaş; “dağlıların anlattığı” korkuyu; “ütopik aşk” sanatçıyı, “efendiler” haramı; “evlerimde insanlar” zamanın değişmesini; “gelenek” geleneğin eleştirisini; “Diyarbakır'da”, “Galata Kulesi”, “Kız Kulesi” mekânların şair tarafından nasıl algılandığını; “şey” şeyin her yerde kullanımını; “sorular” arayışı; “pasajda yanılğı” ise yargısız infazı; “kısalar” beş farklı kısa metinden oluşan şairin duygularını ifade eder.

Şairin içeriği ele alırken kullandığı dil önemlidir. Bir kısmı ikinci yeni şiirinin özelliklerini taşıyan benzetmeler yanında bir kısmı şaire özgü daha anlaşılır benzetmeler mevcuttur. Şairin yazdığı şiirlerin okuyucu tarafından anlaşılması onu ikinci yeniden ayıran taraflardan biridir. Aşağıya daha somut olması açısından şairin orijinal olarak kullandığı benzetmelerden örnekler vermek sanırım yerinde olacaktır:

“oturunca akşam
sofrasına
malakan oluyorum
misafir odası yalnızlığında
bir kol uzanıyor
kenarları solmuş kağıdın
ortasından
eziliyorum
eskimiş notlar içinde” (akşam sofrası, s.8)

“sevgilimin
safran bakışlarımı koyuyorum
gözlerime
gözlerine
balmumu yüzünü giydiriyorum
çatılmış kaşlarını açarken” (anısı kalır, s.9)

“muzip aşk
aldırmıyor yaşama” (aşk içinde, s.11)

“bir martı çılgılığında sesin
aryalar söylerken
kalakalırım acıya açık yüzüm
ürkekleşir anılar” (ay serildi, s.12)

“sen gidince
resimler genç kalıp yaşlandı zaman

...
çocuklar düşüyor
gözlerimin balkonundan” (baba, s.14)

“antik bir kentin kıyısında
ölü kuşların
gagaları batıyor insanlığımıza
...
toprak
her şeyden geri alıyor
verdiği canı yaprak yaprak” (bir kentin kıyısında, s.15)

“çay kaçak tütün kaçak
kaçak bakışlar atılır
taş avlulardan komşu kızlarına
şehirler kurulur
yaşlı kadınların örgülü saçlarına
kaçak şehir diyarbakır’da” (diyarbakır’da, s.19)

“yılık atlarımın kısırak tayları
eşinir göğsümün
sol kenarında

ne zaman güneşi tutsam
ay’ı seccade yapsam

önümden geçersin
yaramaz çocuklar gibi” (dolunay düşer gözlerime, s.20)

“ellerimde düşlerim kaldı
gökyüzünü kanattım avuçlarımda” (düşlerim kaldı, s.22)

“seyhan yıkamadan yüzünü
bahar almamışken kaşlarını toroslarda
dağılır sürmeleri
içten gülüşleriyle çukurova'nın” (gün uyanmadan, s.27)

“ellerim yüzündü senin
nicedir cebimde taşıyorum
küçük tebessümlerini
arada çıkarıp bakmak için” (ilk düşen kırmızı, s.31)

“oturmuş da
ufacık bir karaya
posta koyuyor galata'ya
eski aşkların anıtmezarı
kız kulesi
açmış da göğsünü
nefret oyunları oynuyor
sevdalı bir kadın gibi
zamana” (kız kulesi, s.39)

“yağmur
sinirlenir yıldırımlara
sancıdır karnındaki sanrılar
kadın kahkahaları gibi” (onlar sanırken yaşadığımızı, s.41)

“bir düş fırlattım
halka açık pencereden
omuzları çıplak geceye
örtmedi gece beni
beni örtmedi gece” (sorular, s.44)

“söz delindi duru kadın sesim su aldı
bir kat daha aşk giyiniyorum
ruh üşümesine
uçuyor küskün kuşlar
gün eskisi omuz başımdan” (söz delindi, s.45)

“oturup şosenin kenarına
hayallerimi yırtıyorum

...

ölüm
orgazmı değil mi yaşamanın

...

geceyle gündüzün gerdek oluşuna
korkulu kaçak sevişmelere” (şosenin kenarında, s.47)

“suya düşüyor yalnızlık
kızıl elbise oluyor çıplaklık” (zürafa sokağı, s.53)

Yukarıdaki örneklere bakacak olursak imgeler konusunda şairin ne kadar kabiliyetli olduğunu görüyoruz. Akşam sofrasına oturunca Malakan olmak, misafir odası yalnızlığında kenarları solmuş kâğıdın ortasından bir kolun uzanması, sevgilinin safran bakışlarını şairin gözlerine koyması ve onun gözlerine balmumu yüzünü giydirmesi, muziplik yapan aşkın yaşama aldirmaması, anıların ürkekleşmesi, resimlerin genç kalıp zamanın yaşlanması, çocukların şairin gözlerinin balkonundan düşmesi, antik bir kentin kıyısında ölü kuşların gagalarının insanlığa batması, kaçak şehir Diyarbakır’da yaşlı kadınların örgülü saçlarına şehirler kurulması imgesi kitapta yer almaktadır.

Kitapta yer alan imgelere ilişkin başka örnekleri de şu şekilde sıralayabiliriz: Şairin güneşi tutup ay’ı seccade yapması, düşlerin ellerde kalması, avuçlarında gökyüzünü kanatması, şairin ellerini sevgilinin yüzüne benzetmesi, arada onu hatırlamak için ellerine bakması, Kız Kulesi’nin Galata Kulesi’ne posta koyması, yağmurun yıldırımlara sinirlenmesi, halka açık pencereden omuzları çıplak geceye bir düş fırlatılması, sözün delinerek duru kadın sesinin bir gemi gibi su alması, hayallerin yırtılması, ölümün yaşamanın orgazmı olması, geceyle gündüzün gerdeğe girmesi, yalnızlığın suya düşmesi Türk şiiri açısından önemli imgeler olarak ifade edilebilir.

Şairin kelime kadrosuna baktığımızda ise, onun gelenekten gelen kelimeleri kullanmasının yanında, günümüzde pek kullanılmayan bazı kelimeleri de kullandığı görülür. Bu, şairin kelime haznesinin genişliğine işaret eder. Örnek olması açısından bu kelime ve ibarelerden bir kısmını aşağıya alıyoruz:

“içkinlik, umarsız, Malakan, arya, ebruli, esrik, çiğ, sunak, Evrelya, usanç, sürekle avı, eşkiya, eşinmek, post, tekke, cankız, kankız, hazan, ağu, mehtab, ayaz, yele, kısarak, us, mikroçip, ayazma, muska, gerdan, salya, sürme,

harman yeri, taşralı, hamaylı, kızan, gökçe, potur, sırnaşmak, sıvışmak, umur, divana durmak, çömelmek, tülbent, güz yanığı alın, madımak tarlası, dem, hu, mr, cpr, çağla yeşili, gün artığı, tüh, sevi, es geçmek, yakamoz, vokal yapmak, salaş meyhaneler, ebruli sevgi, kör kurşun, faili meçhul, haspa, posta koymak, anıtmezar, fiyakalı, meneviş, yılgin, sanrı, menfez, yazıt, kitabe, çürük, göz kırpmak, günbatımı, safran bakışlı, döl ağzı yolculuk, cenin, şey, şose, orospu, orgazm, gerdek, sevişmek, fahişe, çengi kadın, ozan, iğreti, yaşamsal, Çingene dudağı, sıvalı paça, talan, iklim, bağbozumu, kampana...”

Yukarıda yer alan örneklere baktığımızda, bazı kelimelerin arkaik kelimeler olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar artık ya hiç kullanılmıyor, ya da nadiren kullanılan kelimelerdir. “Esrik, malakan, sunak, hazan, ağu, ayazma, hamaylı, kızan, potur, umur, dem, çağla, salaş, haspa, sanrı” bu minvalde düşünülmesi gereken kelimelerdir.

Şairin biçime önem vermediğini tamamen kendine has bir serbestlikte şiirlerini kaleme aldığını söylemeliyiz. Kafiye ve vezne önem vermeyen şair, ahengi daha farklı unsurlarla sağlıyor. Çoğu şiirinde mensur şiir tadı var. Fakat bazı şiirlerde ahenk buram buram insanı sarıyor. Buralarda şair aliterasyon, asonans, tekrar, ikileme ve rediflerden yararlanıyor.

“üveyik kuşlarının ürkekliği
çıplaklığı çalmış gecedен
adam yalnızlıklar içinde
adam şaşkın
adam alt üst olmuş
anlam düşmüş heceden” (adam ve kadın, s.7)

“ayçiçekleri dönerken yüzlerini
güneşin doğuşuna
toprak
her şeyden geri alıyor
verdiği canı yaprak yaprak” (bir kentin kıyısında, s.15)

“oturmuş da
ufacık bir karaya
posta koyuyor galata’ya
eski aşkların anıtmezarı
kız kulesi
açmış da göğsünü
nefret oyunları oynuyor
sevdalı bir kadın gibi
zamana (kız kulesi, s.39)

“bir düş fırlattım
halka açık pencereden
omuzları çıplak geceye
örtmedi gece beni
beni örtmedi gece” (sorular, s.44)

Sonuç olarak Ergün Yazıcı, şair olarak sadece ferdi şiirler yazmıyor, aynı zamanda toplumda görülen aksaklıkları da lirik bir şekilde anlatıyor. İroniyi lirizmle erittiği yerlerde ise, çok başarılı mısralar ortaya koyan Yazıcı, sadece ironik olmaya çalıştığı metinlerdeyse şiir üslubunu zayıflatıyor. Metinler daha nesre kaymış bir hâl alıyor. Şairin önemli özelliklerinden birisi de ayrıntıyı iyi yakalıyor olmasıdır. Ayrıca, şairin bir diğer önemli özelliği, soyut olan kavramları somut anlama yükleyerek, metinleri okuyucunun daha iyi anlamasını sağladığı gibi, kelimeler üzerinde her okuyuşta farklı çağrışımlar yaptırmasıdır. Yani onun şiirlerinde kapalılık yok, tamamen anlaşılabilen duru, sade, özgün bir üslubun olduğunu söylemek mümkündür. Bu üslup içinde en çok teşhis, benzetme, asonans ve aliterasyondan yararlanan şair, bu sanatlar sayesinde ifade gücünü artırıyor ve okuyucuyu yeni çağrışımlara zorluyor. Onun bu başarısı, zannımca kitabın kısa sürede ikinci baskısını yapmasını sağlamıştır. Yalnız burada okuyuculara da bir tavsiyede bulunmak istiyorum: Bir şairi iyi anlayabilmek için öncelikle şiiri sevmek, daha sonra da iyi bir edebi eser okuma alt yapısına sahip olmak gerekir. Bu da okuyucunun kelime haznesinin genişliğiyle alâkalı bir durumdur. Ergün Yazıcı’yı bu güzel eseri ortaya koyup edebiyat dünyasına kazandırdığı için kutluyoruz.